

Tips voor het succesvol opvoeden van honden

Waardevolle vakkennis
gratis voor u!

Lieve hondenvriend,

Met dit kleine handboekje willen wij u nader kennis laten maken met het complexe thema van hondenopvoeding, en met name maatregelen ter voorkoming van agressie.

Angst voor honden is vandaag de dag helaas wijdverbreid. De oorzaak van deze angst ligt in het agressieve gedrag van enkele slecht of helemaal niet opge-

voede honden. Vriendelijke honden en hun baasjes moeten nu onder het slechte imago lijden.

Het ligt aan u wat u van uw hond maakt! Neem de tijd om uw hond op te voeden en help zo mee aan te tonen dat onze vierpotige vrienden, vriendelijke wezens zijn.

Uw flexi-team van experts

“De grootte en de morele vooruitgang van een natie kunnen worden afgemeten aan de manier waarop men dieren behandelt.”

Mahatma Gandhi

De hond begrijpen

Voor een harmonieus samenleven van mens en hond is **begrip** voor het wezen van de hond heel belangrijk. Honden 'gehoorzamen' aan bepaalde aangeboren gedragswetten; hun gedrag valt niet in te delen volgens onze waardeoordelen.

Vaak worden er in de opvoeding en houding onbewuste fouten gemaakt die leiden tot fout gedrag van de hond dat dan foutief aan de hond wordt toegeschreven. Daarbij heeft de hond alleen gehoor gegeven aan zijn natuurlijke instinct. Niet hij, maar de mens heeft een fout gemaakt.

De eerste stap

Hondenopvoeding is vooral gebaseerd op de juiste communicatie tussen mens en hond. Daarvoor moet u leren u in te leven in de 'denkwijze' van uw hond en zijn natuurlijke instincten.

"Mijn hond luistert alleen als hij dat wil."

Een verdere belangrijke eis voor een opvoeding die is afgestemd op gedrag is kennis over het **leergedrag van de hond**. Zeker kent u de uitspraak van veel vertwijfelde hondenbezitters: "Mijn hond luistert alleen als hij dat wil."

Juist dit is een belangrijke basis voor de succesvolle opvoeding: het komt erop neer **de hond ertoe te brengen dat hij wil**. Leren en handelen hebben motivatie nodig. Om deze te creëren, is de hoofdtak een aan de soort aangepaste, geweldloze hondenopvoeding.

Basis van de hondenopvoeding

Commando's geven

Als wij verwachten dat onze hond commando's uitvoert, dan moeten wij hem deze ook **mededelen** op een manier die **aan de hond aangepast** is.

U dient af te zien van lange zinnen of zelfs vragen als b.v.: "Heb ik je niet gezegd dat je moet blijven staan?". Geef uw hond de reële kans uw commando te begrijpen door **slechts één woord** voor telkens hetzelfde doel te gebruiken.

Wilt u uw commando's bijzondere nadruk geven, dan

heeft het geen zin om hard te schreeuwen. Honden horen heel goed en ondervinden luid geschreeuw als onaangenaam of zelfs als straf. Omdat wij onze hond echter niet vooraf willen straffen, moeten wij de **commando's zacht, vriendelijk, maar duidelijk** en met één woord geven. Verbind aan de commando's een handgebaar, b.v. de opgeheven wijsvinger bij het commando "zit".

Wen uzelf eraan om van het begin af aan alle hoortekens maar **één keer** uit te spreken. Luistert de hond er niet naar, dan moet u direct reageren, direct nadat u uw mond weer hebt gesloten. In geen geval mag uw hond leren dat u alles drie keer zegt voordat het commando uitgevoerd wordt. Anders zou u hem het gevoel geven dat u de commando's niet serieus bedoelt en dientengevolge zou hij zich er ook naar gedragen. Honden

Commando's leren

Bij het aanleren van de commando's moeten u uw hond er eerst toe brengen om de **samenhang** tussen handgebaar, zijn gedrag en de beloning te **begrijpen**. Als hij dit begrepen heeft, dan kunt u het spraakcommando gebruiken.

hebben zeer gevoelige antennes voor de stemming van de mens.

Vanzelfsprekend mag de lof niet uitblijven als de hond iets goed heeft uitgevoerd. Zo zal de hond al snel in u de geliefde leider van het roedel ontdekken die hij bereidwillig en graag gehoorzaamt.

De belangrijkste commando's oefenen

Zit! Uw hond moet gaan zitten en blijven zitten, totdat u dit bevel door een nieuw commando opheft. Houd bij de eerste oefeningen met een opgeheven wijsvinger een beloningsbrokje direct boven de neus van de hond en haal het langzaam

Al doende ...

Met de opvoeding van een hond kan al vanaf de derde levensweek een begin gemaakt worden. Wanneer een pup of een hond uit het asiel bij u in-trekt, dan moet u na 2 à 3 dagen in de nieuwe omgeving met de training beginnen.

boven zijn kop weg. Om het beloningsbrokje verder te kunnen zien, zal de hond gaan zitten. Als hij de samenhang tussen de opgeheven wijsvinger en zijn handeling begrepen heeft, volgt de associatie met het spraakcommando. Spreek het **op een vriendelijke toon** en langgerekt uit.

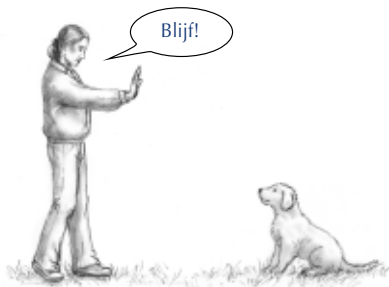
Ziit!

Af! "Af" betekent gaan liggen en blijven liggen totdat u een ander commando geeft. Om dit bevel te oefenen, begint u vanuit de positie "Zit!", u verstoppt een beloningsbrokje in de vlakke hand en u brengt deze hand voor de neus van de

hond langzaam naar de vloer. Als de hond gaat liggen, dan krijgt hij het beloningsbrokje en wordt hij natuurlijk uitbundig beloond. De vlak uitgestrekte hand met een lichte beweging van boven naar beneden is het zichtgebaar voor deze oefening.

Blijf! De hond moet precies daar blijven zitten waar hij u hem wilt hebben. Het zichtgebaar is de vlakke hand die naar de hond uitgestoken is. Oefen dit aansluitend op een succesvol "Zit!" of "Af!". De beloning komt pas, **nadat** u het commando b.v. met "Kom" opgeheven hebt.

Loop! Dit bevel heft uw commando's "Zit" of "Plaats" weer op.

Kom! (of "Hier!") Het komen op aanmoediging is de voorwaarde om uw hond ook zon-

Komen moet altijd positief zijn

Nooit mag u uw hond een standje geven, als hij naar u toe komt, ongeacht wat hij voordien uitgevoerd heeft. Let er ook op dat u hem **niet altijd na** het commando "Kom" **aan de lijn** neemt. Daardoor leert uw hond dat het plezier voorbij is, zodra uw geroep weerklinkt.

der lijn te laten lopen. Lok de hond de eerste keren met een klein beloningsbrokje en een vriendelijk roepen naar u toe. Werkt dit niet, dan loopt u van de hond weg en roept u zijn naam en het commando. Als hij komt, houdt u hem kort aan de halsband vast en beloond hem uitvoerig. Het bijbehorende zichtgebaar zijn de uitgespreide armen.

Voet! Aan de voet lopen betekent dicht aan de zijde van de mens en op diens tempo te lopen. Oefen met een langere lijn aan de linkerkant. Telkens wanneer de hond voor u uit loopt, blijft u staan. Als uw hond merkt dat hij niet verder kan, dan zal hij naar u terugkeren. Op dit moment moet u **op de seconde af** belonen. Dan gaat het zo verder tot dat de hond weer voor u uit loopt. De hond zal

Het aangeleerde bevestigen

Honden begrijpen eenvoudige oefeningen zeer snel, wat echter niet betekent dat ze deze commando's ook prompt in elke situatie uitvoeren. Hier helpt maar één ding: Oefenen en nog eens oefenen. Optimaal zijn **drie maal daags 10 minuten**. Eindig uw oefeningsfasen indien mogelijk met een oefening die uw hond al goed beheerst.

snel begrijpen dat hij aan uw zijde het snelst vooruitkomt. Geef dan pas het bijbehorende commando "Voet!" met handgebaar (met de vlakke hand op het bovenbeen kloppen).

Geef! Bij dit commando moet uw hond een voorwerp dat hij in zijn bek heeft, aan u geven. Pak het voorwerp vast – de meeste honden laten dan los – en beloon hem daarbij.

Gewenst gedrag belonen

Honden leren **sneller en gemakkelijker door beloning** dan door straf.

Beloond wordt er altijd **direct na een met succes doorlopen oefening**. Ook direct wanneer de hond het door u geëiste "Zit" de grond raakt. Een beloning die pas na enkele seconden volgt, wordt door de hond niet meer met de oefening in verbinding gebracht.

Ook bij het belonen is het belangrijk de **stem overeenstemmend te gebruiken**. Beloon altijd met een hoge, gemotiveerde stem. Wees licht euforisch. Uw hond moet duidelijk worden medegedeeld dat zijn prestatie iets heel fantastisch was.

Terechtwijzing bij ongewenst gedrag

Een teefje gebruikt bij de opvoeding van haar pups geen straf in feitelijke zin, maar ze wijst haar jongen terecht.

Als u uw hond dus 's avonds zijn eten zou weigeren, omdat hij 's middags gebedeld heeft, dan zou dat een zinloze straf zijn, omdat hij er niets van zou leren.

De **terechtwijzing dient altijd een onaangename verassing** voor de hond te zijn en **direct** te gebeuren, nadat hij verkeerd gedrag vertoont.

De snelheid van uw reactie is bepalend, omdat het belang-

De terechtwijzende
beet in de snuit.

rijk is dat de "straf" met het foute gedrag en ook alleen hiermee in verband gebracht wordt. Vertraagde opvoedingsmaatregelen zijn nutteloos en zelfs schadelijk.

Een **verbale terechtwijzing moet bijna altijd voldoende zijn**. Uw stem moet een diepe, zekere toon aannemen. Korte commando's volstaan: **"Nee!"** als u uw hond vooraf bij een streek wilt hinderen, als u hem op fout gedrag betrapt.

Een verdere zeer goede methode van terechtwijzen is ook het korte **negeren** van de hond. Kruis uw armen en kijk demonstratief een andere kant op, zo versterkt u het negeren.

In uitzonderlijke gevallen kan een terechtwijzing met de

hand nodig worden: pak de hond met lichte druk van bovenaf **bij de snuit of draai hem op de rug** (op p. 17 beschreven). Zoek daarbij direct **oogcontact met uw hond**.

Na een terechtwijzing heeft de hond een rustfase nodig waarin hij zijn evenwicht kan herstellen. De hondenbezitter dient zich in deze tijd tegenover de hond passief te gedragen. Aansluitend is een '**verzoening**' heel belangrijk voor het sociale gedrag.

De belangrijkste opvoedingsmaatregelen in één oogopslag

- ▶ Beloon uw hond indien mogelijk **altijd, als hij volgbaar is geweest**, bijvoorbeeld met een **beloningsbrokje, bemoedigingen en lof**.
- ▶ Als uw hond iets van plan is wat verboden is, **leid hem dan af met een geluid**.
- ▶ 'Straf' de hond **alleen op het moment** waarop hij fout gedrag vertoont. Later is hij de betrekking met zijn 'daad' kwijt en zal hij met onbegrip reageren.
- ▶ De terechtwijzing moet een **onaangename verrassing** voor de hond zijn, maar mag hem **niet bang maken**.
- ▶ **Negeren en afwijzen** zijn bij fout gedrag zeer succesvolle correctiemethodes.
- ▶ Stel de hond na een terechtwijzing indien mogelijk weer bloot aan de **oorspronkelijke situatie** en beloon hem direct, als hij zich dit keer correct gedraagt.

- ▶ **Schreeuw nooit hysterisch naar uw hond** als hij een commando niet opvolgt, maar deel hem zijn fout gedrag mee op een rustige, zo laag mogelijke, consequente toon.
- ▶ **Sla de hond niet!** Zulke methodes doen de vertrouwensband tussen u en uw hond teniet.
- ▶ Ontzeg uw hond als straf **nooit zijn voer of water**.

Stap voor stap op weg naar de lieve hond

Bijtremming ontwikkelen

De ontwikkeling van de 'natuurlijke bijtremming' is een leerproces dat in de eerste levensweken en -maanden van wolven- of hondenwelpjes plaatsvindt. Een welp gedraagt zich in de familie niet anders dan onder zijn soortgenoten: hij knabbelt met zichtbaar genoegen aan onze vingers. En als wij snel wegvlugten, dan voelt hij de drang om met ons

krijgertje te spelen en zich daarbij vervolgens op onze hielten te richten.

Toon uw pup middels een luide, schrille schreeuw dat hij zijn spel overdrijft. Zodoende leert hij wanneer zijn beet ons zeer doet.

Tip

In de achtste tot vierentwintigste levensweek, de zgn. **vormingsfase**, leert uw pup gemakkelijk en ononderbroken. Zinvol is in deze periode het bezoek aan een gemengde speelgroep voor pups. Uw hond leert daar in een speelse omgang met soortgenoten zijn grenzen kennen.

Rangorde bepalen

In het roedel gelden bepaalde voorrechten als 'statussymbolen'. De **aanvoerder mag dingen doen die alle andere niet mogen doen** en omdat hij dit mag, is hij weer de aanvoerder. Een voorbeeld: volgens de regels van het roedel eet de roedelaanvoerder als eerste, hij geeft de andere volwassen

dieren pas iets als hij zelf genoeg heeft. Volgens hondenlogica is daarom iemand die als eerste eten mag een roedellid dat hoger in rang is of zelfs aanvoerder, wat echter bijgevolg weer betekent dat hij eveneens recht heeft op alle overige voorrechten van de roedelaanvoerder. Van deze zienswijze valt niet een bepaalde logica af te leiden.

De hond trekt conclusies volgens zijn eigen logica: men eet eerst of wordt als eerste gevoerd, men hoeft nooit zijn voer weer af te geven (omdat mensen met een boog om de voerbak lopen en hem daar-

mee zijn gang laten gaan), dus zou men bijgevolg eigenlijk de roedelaanvoerder moeten zijn.

Rangorde handhaven

Het vestigen van de juiste voorrangorde is een heel belangrijk onderdeel in de agressiviteit voorkomende hondenopvoeding.

Wij moeten de pup eraan wennen dat hij altijd **na de familiemaaltijden** gevoerd wordt, dat hij **nooit iets van tafel** krijgt en dat hij zijn voer en ook zijn kauwbot te allen tijde aan ieder familielid **moet teruggeven**.

Bovendien moet u bij hon-

Duidelijke verhoudingen scheppen

Een hond moet leren dat u het 'alfadier' bent. Hij zal u echter pas waarderen wanneer hij vertrouwen in u heeft. En dat moet u eerst verdienen.

den die geneigd zijn tot dominant gedrag, bij het binnengaan van de woning en de begroeting van de familieleden een volgorde aanhouden. Roedelaanvoerders en andere familieleden gaan altijd eerst naar binnen. De hond moet voor de deur wachten, totdat iedereen binnen is. U kunt dit goed samen laten gaan met het afvegen van de poten.

Als een lid van de familie naar huis komt, dan worden eerst alle andere familieleden begroet en dan de hond.

Eigendoms- verhoudingen duidelijk stellen

Een hondenbezitter die zijn hond mopperend van de bank af stuurt, moet eens goed nadenken over eventuele misverstanden tussen hem en zijn viervoeter.

In het roedel zoekt de roedelaanvoerder het aangenaamste plekje voor zichzelf uit. Als het dier dit voorrecht dus wordt gegund, dan kan hij alleen maar concluderen dat hij het aanvoerende dier is.

Het heeft dus nut om de

hond er bijtijds aan te wennen dat zijn **mens** altijd bij alle dingen **voorrang heeft**.

Hetzelfde geldt ook voor het hondenspeelgoed en andere dingen. De hond mag geen eigendom hebben dat hij voor zijn familie zou moeten verdedigen.

Kinderen mogen **nooit 'trekspelletjes'** met de hond spelen. Hierbij gaat het om de rangorde. Als het kind in de ogen van de hond het spel verliest, dan kan hij er bij de volgende toe overgaan het kind pijn te doen of te bijten.

Indien mogelijk moet u **het speelgoed** van de hond na het spel, zogezegd als overwinnaar, **bij u houden**.

Gemeenschappelijke activiteiten beginnen en beëindigen

De in rang hogere **dieren bepalen** in de hondenroedel wanneer gemeenschappelijke activiteiten zoals spelen, knuffelen of jagen worden gestart of beëindigd.

Wij moeten er dus van begin af aan belang aan hechten dat wij in onze rol als aanvoerder van dit recht gebruik maken. Het helpt daarbij uw hond van jongs af aan te laten wennen aan een **ritueel van vachtverzorging**. U spaart zichzelf daardoor niet alleen opwinding en stress, als u bij uw hond telkens zonder problemen de oren kunt schoonmaken, de tanden kunt bekijken of hem in bad kunt doen. Voor de hond heeft het geheel een symbolisch karakter. Dat u **hem aanraakt, waar en wanneer u**

wilt, geeft de hond een duidelijke boodschap over wie de baas is.

Bij de dagelijkse lichaamsverzorging moet vanzelfsprekend elke gewillige en vrolijke reactie van de hond uitbundig **beloond** worden.

Het is alleen belangrijk dat precies datgene gebeurt wat u wilt en dat er onverbiddelijk tot het einde doorgeborsteld wordt.

Imponeer- en dreiggedrag herkennen

Zelfs wanneer uw hond neigt naar te dominant gedrag, dan zal hij u niet als donderslag bij heldere hemel aanvallen, als hij de positie van de roedelaanvoerder op het oog heeft. Hij zal proberen om, zoals dat ook in de roedel is te zien, stap voor stap hogerop te komen.

Alleen als u de imponerende gebaren/bewegingen van uw hond herkent, kunt u hem de

Grommen mag niet geduld worden.

juiste antwoorden geven en zo ongewenst gedrag tegengaan.

Een **gebaar van dominant gedrag** is b.v. het vaak verkeerd geïnterpreteerde ‘**oprijden**’. Daarbij omklemmen honden het been van een persoon die zij willen ‘uitproberen’ en geven in de beweging de dekhandeling aan. Dit gedrag heeft niets te maken met een verkeerde vorm van paargedrag en is alleen te zien bij roedels. Veel meer geeft het het dominante gevoel van de hond aan en het **mag niet getolereerd worden**. In de regel halen honden zulke brutaliteiten uit bij zwakkere familieleden, zoals kinderen. U moet in dergelijke situaties gelijk “**Foei!**” roepen

en, als uw hond het commando al beheerst, gebruikt u dit commando. Als hij niet direct daarop reageert, draait u uw hond op de rug of 'straft' hem met een directe scheiding, door **hem in een andere kamer te zetten**. Anders zou er een aaneenschakeling van verdere **provocaties naar kinderen toe ontstaan zoals grommen, tanden laten zien, pijn doen of zelfs bijten**. Het is dus belangrijk dat u bij de eerste tekenen van imponerend gedrag ingrijpt en uw hond duidelijk maakt dat hij alle familieleden moet respecteren.

Als er toch verdere provocaties van de kant van de hond optreden, of reeds bestaan (asielhond), dan moet er een professionele hondentrainer geraadpleegd worden.

Deze manier van handelen is ongetwijfeld ook in het voordeel van uw hond, omdat, als hij een gevaar voor kinderen wordt, zijn dagen als familiehond zeker zijn geteld.

Zo houdt u de rangorde in stand

- ▶ Uw hond krijg zijn voer pas, **nadat** de familie heeft gegeten. **In geen geval** krijgt hij iets **van tafel**.
- ▶ De hond gaat **als laatste** door de huisdeur.
- ▶ Uw hond mag **geen eigen speelgoed bezitten** – het hondenspeelgoed is van u.
- ▶ **U bepaalt** wanneer gemeenschappelijke activiteiten gestart en beëindigd worden.
- ▶ **Grijp direct in als uw hond dominant gedrag** zoals oprijden of grommen vertoont.
- ▶ **Bevestig af en toe uw positie als 'roedelaanvoerder'** door oefeningen ter versterking van de rang.

Oefeningen ter versterking van de rang

Met deze oefeningen kunt u uw positie als roedelaanvoerder versterken en indien nodig imponerend gedrag van de

hond beantwoorden. Begin er op tijd mee deze oefeningen met uw pup 'spelenderwijs' te oefenen.

De snuitgreep: Het omvatten van de hondensnuit van boven af met de vlakke hand kan meerdere malen per dag, zagezgd in het voorbijgaan, uitgeoefend worden. Het is een imitatie van de liefdevol terechtwijzende, voorzichtige beet van in rang hoger staande roedelliden in de rug van de neus van de ondergeschikte en is voor mens en dier een aangename manier om iets aan de helderheid van de rangordeverhoudingen te doen.

Op de rug leggen: Als uw hond aan zijn rang twijfelt, dan zorgt u er actief voor dat hij zich op zijn rug legt! Let erop dat uw hond net zolang blijft liggen als u wenst. Draai hem indien nodig weer terug op de rug. Weerloos op de rug liggen en de kwetsbare buik laten zien, is een gebaar van groot vertrouwen van de kant van uw hond.

Het uitlaten met de flexi-lijn

Ook al is de hond goed opgevoed en volgt hij commando's op, dan zijn er nog weinig gebieden waarin hij los mag lopen. Telkens wanneer uw hond aangelijkend moet worden, bevelen wij u het gebruik aan van een flexi-rollijn.

flexi-lijnen bieden uw hond een **optimale manier van bewegingsvrijheid**, omdat ze uitrollen tot een lengte van wel 8 meter – en ook automatisch weer oprollen.

U hebt uw hond dankzij het gepatenteerde flexi-remsysteem **altijd onder controle** en indien nodig zeer snel aan de 'korte lijn'.

Adresgegevens

Uitgever:

flexi – Bogdahn International GmbH & Co KG

Carl-Benz-Weg 13
D-22941 Bargteheide

E-Mail: info@flexi.de

Internet: www.flexi.de

Illustraties: Corinna Schwerdtfeger
Bargteheide, 2004

Wij spreken onze dank uit voor de redactionele samenwerking met:

Melanie Lischka, Dipl. Biologe
en instructrice van
blindengeleidehonden

Dr. Mathias Reese, dierenarts

Inhoud

Voorwoord	2
De hond begrijpen	3
“Mijn hond luistert alleen als hij dat wil.”	3
Basis van de hondenopvoeding	
Commando's geven	4
De belangrijkste commando's oefenen	5
Gewenst gedrag belonen	8
Terechtwijzing bij ongewenst gedrag	8
De belangrijkste opvoedingsmaatregelen in één oogopslag	10
Stap voor stap op weg naar de lieve hond	
Bijtremming ontwikkelen	11
Rangorde bepalen	11
Rangorde handhaven	12
Eigendomsverhoudingen duidelijk stellen	13
Gemeenschappelijke activiteiten beginnen en beëindigen	14
Imponeer- en dreiggedrag herkennen	15
Zo houdt u de rangorde in stand	16
Oefeningen ter versterking van de rang	17
Het uitlaten met de flexi-lijn	18
Adresgegevens	18

*Experts
in rollijnen*

***De veilige
verbinding
tussen mens
en dier!***

www.flexi.de

**Made in
Germany!**